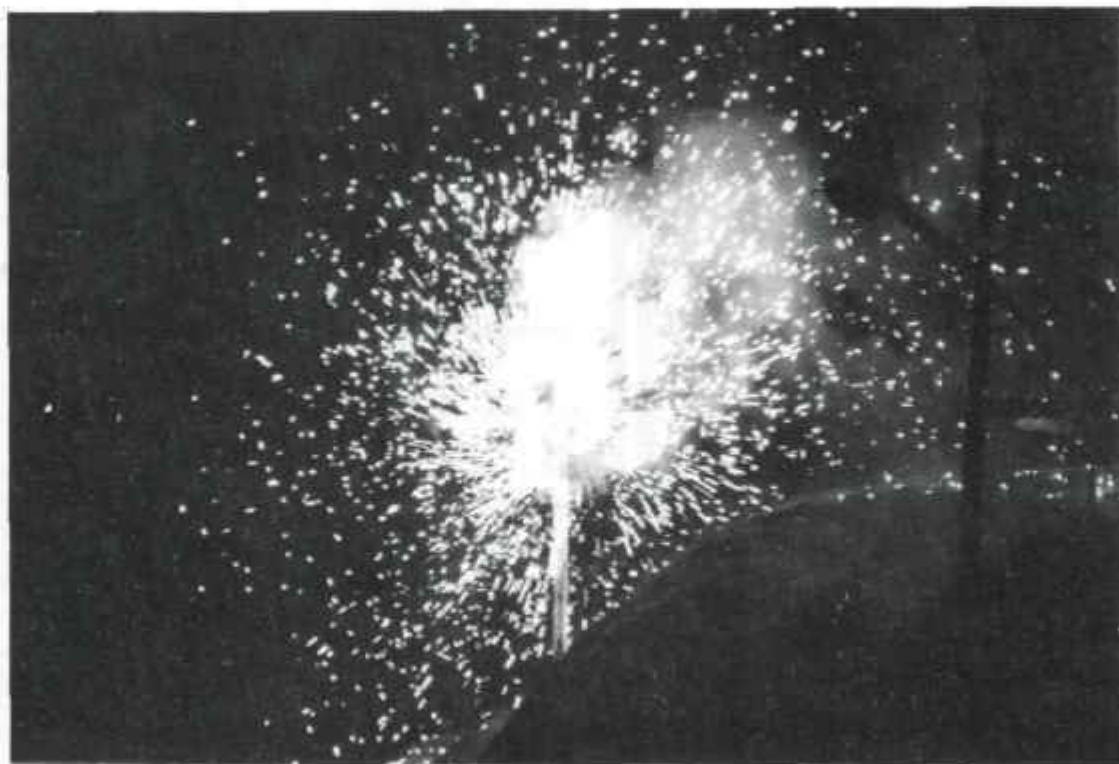

Snättringe

Husblad

Medlemsinformation från Snättringe Fastighetsägareförening
Nr 12 · Årgång 6 · Nov 1985

Vårbrasa

sid 2

Värmekostnad

sid 3

Valextra

sid 4

Kompostera mera

sid 6

Vårbrasa som värmdde

Valborgsmässoafton 1985 kom till Snättringe med dåligt väder. Regn och kyla i luften, men mycken värme inom bords. Ca 1 000 personer kom till Utsäljeskolan för att vara med om Snättringe Fastighetsägareförenings, Utsälje Hem- och Skolaförenings och Samfällighetsföreningarnas i Utsälje gemensamma Valborgsarrangemang. Humöret var på topp inte minst tack vare Gunnar "Smulan" Elmborn, vilken var Vårtalare. Som läsarna kanske känner till så är "Smulan" specialist på Söderslang. Vi hoppas de flesta hängde med när han "drog igång tugget".

Kören sjöng vårsånger under ledning av Per-Arne Sjöström. Varm korv såldes av klass 5 i Utsäljeskolan. Med tanke på vädret gjorde man fina affärer. Lycka till med klassresan eller vad det blir för pengarna.

När brasan började avta kom den stora höjdpunkten: FYRVERKERIET. Ett ca 15 minuter långt fyrverkeri som nästan tog andan ur folket. Vi får hoppas att "eldsjälarna" orkar komma igen även nästa år. Bara Valborgsmässofirandet är värt medlemsavgiften i fastighetsägareföreningen (40 kr/år).

Arets vårtalare Gunnar "Smulan" Elmborn i högform.

 Snättringe
Husblad

Gömmaren runt

Gömmarerundan, den årliga promenaden runt vår vackra sjö Gömmaren, genomfördes i strålände vårsol. Arrangemanget, som i år ordnades av fastighetsägareföreningarna i Snättringe, Fullersta och Stuvsta samlade ca 150 personer. Innan man blev bjuden på varm korv fick man gå runt sjön och svara på frågor, vilka var uppsatta med jämna mellanrum runt sjön. I samband med prisutdelningen kunde man ställa frågor till Erling Karlsson, vilken representerade Fritidsnämnden i Huddinge kommun.

Festkommittéerna låter hälsa genom Husbladet att många fler är välkomna. Det finns gott om plats. Allt ni behöver göra är att komma till Gömmaren. Resten fixar arrangörerna.

Mot hägrande mål.

08-454977

BYSMEDEN LÅS AB

Svandammsvägen 5
126 32 HÄGERSTEN

BYSMEDEN

ASSA SERVICESTATION

LÅSMÅSTARE

Snättringe
Fastighetsägareförening
Box 2099
141 02 Huddinge

Redaktion:
Klas Ruthman
Arne Jonasson
Kenneth Hagberg

Postgiro: 7 52 73-3
Bankgiro: 111-6664

El - olja?

Nu har hösten gjort sitt intåg här i Snättringe, och våra värmeanläggningar har igångsatts på ett eller annat sätt. Det finns många system, såsom ved, olja, elpanna, värmepumpar m.m. Man kan värma sitt hus på många sätt, såsom rör på tak, mark, berg och sjö. Ja, fantasin är stor. Vad vi skulle vilja beröra och ge några tips om är den stora och kostnadsslukande oljepanna vi har. Om den får man massor av tips och reklam, som kan spara pengar, men det är ofta dyra investeringar och mycket tid går åt för att sköta och underhålla en sådan anläggning. Man bör därför titta extra noga på beräkningarna innan man bestämmer sig.

Vi skulle vilja komma med några råd och tips:

Till att börja med kanske Du skulle titta på huvudsäkring, den kan vara för stor i Ampere, oftast räcker det med mindre och då kan där finnas lite pengar att tjäna.

16 A kostar 510:-/år, 20 A kostar 770:-/år, 25 A kostar 940:-/år.

En annan åtgärd är att montera in patroner, en eller flera direkt i pannan. Detta betyder att man går över till elvärme. Elverket skall först godkänna installationen, som utföres av behörig elinstallatör. Kostnaden för detta kan variera mellan ca 4000-5000:-.

När man går över till värmeskatte tar Elverket ut en avgift på 2000:-, sedan kommer det att bli en annan abon-

nentklass där:

16 A kostar 1 100:-/år, 20 A kostar 1 430:-/år, 25 A kostar 1 850:-/år.

Som det ser ut så blir höjningen kanske stor med elvärme, men här kommer några exempel där Du kan se hur

stor besparingen blir. I anläggningen ingår en effektvakt som gör att huvudsäkring oftast kan säkras.

Hoppas att nedanstående tabeller kan ge något som hjälper Dig med Din pengaslukande panna.

Här kan du se hur mycket pengar Du sparar om Du monterar in elpatron i Din villapanna

Beräkning på uppvärmning med olja.

Din oljeförbrukning liter/år	3000	4000	5000
Oljekostnad kr/år å pris = 3:-	9000	12000	15000
Hushållsel ca 4 500 kWh x å 30,3 öre*	1363	1363	1363
Fast elavgift 16 A huvudsäkring kr/år	510	510	510
Summa	10873	13873	16873

kWh = kilowattimmar

* Hushållsel kostar 23,1 öre + energiskatt 7,2 öre kWh = 30,3 öre

Beräkning på uppvärmning med el. kWh här under är = kubikmeter olja x 6500 kWh.

El istället för olja kWh/år	3 000= 19 500	4 000=26 000	5 000=32 500
Elkostnad = kWh x 26,2 öre"	5 109	6812	8 515
Hushållsel 4 500 kWh x 26,2 öre"	1 179	1 179	1 179
Fast elavgift 16 A-20 A-25 A	1 100	1 430	1 850
Summa	7 388	9 421	11 544

Sparade kr/år	3 485	4 452	5 329
Sparade kr/månad	290	371	444

** Hushållsel kostar 19 öre + energiskatt 7,2 öre kWh = 26,2 öre

Dessa resultat kan variera beroende på vilken verkningsgrad Din oljepanna har. Dessutom skiljer olje- och elpriser från bolag till bolag.

Verkningsgrad = förhållandet mellan tillförd och avgiven effekt. Exempelvis: köper Du olja för 1 000:- och tillför Din panna och sedan bara får ut värme för 700:- har det försvunnit energi för 300:- (30% förlust i pannan). Du har då en verkningsgrad på din värmeanna på 70%. Verkningsgraden kan variera från 25% och upp till 85%, detta beror mest på oljebrännaren. Oljepannans verkningsgrad är sämst under den varma årstiden. Verkningsgraden på elpatroner är ca 14%—18% högre och varierar inte med årstiden som oljan.

Plastinbakning • Tryck på plast
Skyltar, dekaler, streamers,
självhäftande texter, bil/båt-dekor
Displaymaterial • Kontokort i plast
Gravylaminatet GRAVYLAN®
Laminering • Snabba leveranser
plast-in ab

Häradsvägen 75
Box 2031, 141 02 Huddinge
tel. 08-774 38 00, 774 25 27

Politiker svarar

Snättringebor

Onsdagen den 4 september inbjöd fastighetsägareföreningen till val-extramöte. Vid pass 45 personer hade hörsammat inbjudan. Varför så få? De lokala frågorna borde väl intressera fler. En panel med representanter för samtliga partier svarade på frågor och några frågor och svar presenteras här.

När presenteras stadsplaneförslag för f.d. Flottsbroledsreservatet och vilken byggnation kommer att föreslås där?

Enligt Kjell Johansson, byggnadsnämndens ordf., finns ingen tidsplan för stadsplaneförslag. Kanske kan någon form av redovisning ske under hösten.

De borgerliga var överens om en blandad bebyggelse för området. Någon höghusbebyggelse får det ej bli enligt moderaterna vilka också önskade en del småindustri till området. Småindustri och småhusbebyggelse i liten skala kunde Huddingepartiet acceptera men förordade främst grönområden. Vpk önskade flerfamiljshus.

En representant för en pensionärsförening menade att fanns det bara tillräckligt med flerfamiljshus så skulle många äldre kunna bo kvar i Snättringe efter försäljning av det egna huset. På detta svarade socialdemokraternas representant Ulla-Britt Larsson att en del av de ca 173 lägenheterna som kommer att byggas i kv Docenten skall erbjudas äldre människor som redan bor i kommundelen.

Vad tycker folk i Snättringe? En enkät visar att:

- 52 % vill ha småhus
- 14 % blandad bebyggelse
- 14 % grönområden
- 14 % industri
- 5 % flerfamiljshus

Många vill att det skall vara 30 km/tim på vägar nära skolor och dagis. Det har genomförts i vissa fall men Ångsvägen har fortfarande 50 km/tim. När ändras det?

Partierna var eniga om att det vid skolor och daghem skall vara reducerad hastighet. Skriv ett brev till berörd instans, rekommenderade s-representanten, så skall Ångsvägens problem åtgärdas.

På frågan varför en del busshållplatser ej har tak rekommenderades även här en brevkontakt. Vi fick veta att SL nyligen gjort en inventering och har en utbyggnadsplan. Det är inte säkert att alla hållplatser får tak.

P-platserna vid Stuvsta station är för få. Finns det planer på att ändra detta i den nya stadsplanen för Stuvsta centrum?

En områdesplan beskriver följande: 160 platser på västra sidan och ca 56 platser på den östra sidan. Utöver det-

ta finns 60-70 platser för korttidsparkering framför servicehus och bakom servicehus finns också möjligheter till p-platser. Många tycker att det blir för få platser men enligt Kjell Johansson blir det enligt planen gott om platser jämfört med övriga Huddinge.

Vid förtätning av bebyggelse minskas ofta tomtstorlekarna till under minikrav. Vilken uppfattning finns om detta?

Fp-representanten tyckte att 800 m² bör vara ett minikrav och det tyckte även Seved Petrén från moderaterna. Artur Wadman från centerpartiet tyckte att det ibland av praktiska skäl kan vara behövt att gå under minikraven. Det går ej att skapa millimeterrättvisa men sk dispenser bör man vara försiktig med så att vi ej får för många småtomter. Kjell Johansson nämnde att 800 m² är minikrav vid stadsplaner. Därefter gör byggnadsnämnd en avvägning och det blir ofta 700-800 m².

Panelen fr v Erik Tidholm, Hp, Arne Siwert, vpk, Ulla-Britt Larsson, s, Per-Axel Lindquist, ordf, Carl-Erik Enbring, fp, Artur Wadman, c samt Seved Petrén, m.

Vad är status i gatukostnadsfrågan?

Ulla-Britt Larsson gav följande orientering.

Riksdagen beslöt 1981 att genom ändring av byggnadslagen ge kommunerna möjligheter att ta ut *samtliga* gatu- och anläggningskostnader inom ett område.

I Huddinge beslöt fullmäktige 1982 enhälligt att tillämpa den nya lagen. Nya regler för tillämpningen utformades. Dessa nya regler innebar att *samtliga gatu- och anläggningskostnader* (dvs gator, gångbanor, parkmark, lekparker, cykelvägar etc.) inom ett av kommunen avgränsat område skulle fördelas på fastigheterna inom området. Fördelningen gjordes utifrån m² tomtyta per fastighet upp till maximal tomtyta av 1 200 m². De första "fallen" där de nya reglerna tillämpades kom i dec 1982 och visade att kostnaderna kunde bli mycket höga för vissa fastighetsägare och att den gatu- och gångbanestandard som de kommunala kontoren föreslog ibland var onödigt hög.

Därför tillsattes en parlamentariskt sammansatt grupp för att utreda vilken *minsta möjliga standard* på gator etc. som kan accepteras med hänsyn till *trafiksäkerhet* och *driftkostnader*.

Hur stor skall då gatukostnadsersättningen vara? Alla partier vill ha ett "tak" för kostnaderna. Cp och fp anser

Allt för många tomma platser!

att den övre gränsen bör ligga i storleksordningen 30000:-. Socialdemokraterna nämner ca 40000:- som gräns. Hp anser att gatukostnader skall betalas med skattepengar.

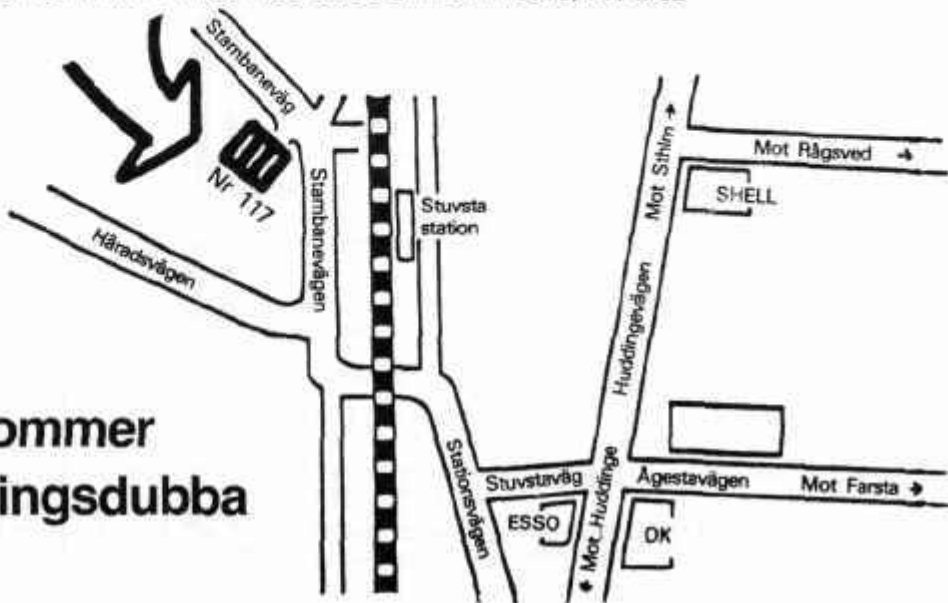
De nya reglerna har orsakat stor diskussion inte bara i Huddinge utan i hela Sverige. Bostadsministern, Hans Gustavsson (s), har därför signalerat att han överväger att utfärda någon typ av tillämpningsbestämmelser för kommunerna. Eventuella riktlinjer kan tillämpas från 1986-01-01 har han sagt.

"I väntan på dess bestämmelser kan vi i Huddinge naturligtvis inte fatta något beslut om nya regler" säger Ulla-Britt Larsson.

En stillsam debatt utan kontrover-

siella frågor hettade emellertid till något på slutet. Några föräldrar med barn i en privatskola utanför kommungränsen frågade s-representanten varför bl a måltidsersättning ej utgår till dessa elever. Ulla-Britt Larsson kände inte till ärendet tillräckligt utan hänvisade till skolstyrelsen. De borgerliga partierna ansåg att det var en ideologisk fråga och att ersättning för mat och läromedel är ett minikrav. Även skolresor (terminskort) bör ersättas av kommunen. Alla barn skall behandlas lika oavsett skolform.

Debatten visade att i s. k. allmänna kommunala frågor och praktisk "vardagspolitik" är partierna i stort sett eniga.

Passa på nu
innan halkan kommer
och kompletteringsdubba
dina vinterhjul

Konsten att få mullig mylla

Egen kompost är värd pengar. Här får du veta mer: om kompostering, om den perfekta kompostlådan, om kompostkvarnar.

Det är dyrt att köpa jord och jordförbättringsmedel. Åtminstone om dålig jord ska förbättras rejält. Får då krävs stora mängder under flera år för att jorden ska förbättras varaktigt.

Tyvärr är jorden ofta dålig i våra villaträdgårdar. Ska du exempelvis odla grönsaker och få rejält utbyte måste jorden helt enkelt förbättras.

För hård, lerhaltig jord är den vanligaste. Lerjord innehåller visserligen näring men är inte porös nog för att luft och vatten ska kunna cirkulera.

Sandjord är visserligen lätt men kan inte hålla vatten och är dessutom näringsfattig.

Humus är det förnämsta jordförbättringsmedlet. Humus består av förmultnat organiskt material, dvs. rester av växter och djur. Det bästa och billigaste sättet att skaffa rikligt med humusrik jordförbättring är att kompostera. Allt avfall som trädgården producerar kan bli humus i komposten - löv, gräsclipp, ogräsrester, kvistar.

Humus ger liv

En humusrik jord är en levande jord. Här trivs maskar som bearbetar jorden och gör den lucker. Bakterier och andra mikroorganismer finns i rikligt mått i en humusrik jord. Mikroorganismerna bryter ner humusen till näringsämnen som växterna kan ta upp. De påverkar jorden på flera positiva sätt, bl. a. genom att oskadliggöra andra mikroorganismer som orsakar sjukdomar hos växterna. En humusrik jord är bra för alla växter.

Det går bra att börja kompostera när som helst på året. Men hösten är särskilt lämplig eftersom tillgången på

kompostmaterial är särskilt god. Allt avfall från grönsaksland och rabatter finns ju till hands och viktigast av allt - trädens och buskarnas nedfallna löv.

Egentligen behövs inga märkvärdiga hjälpmedel för att börja kompostera. Det går att göra en kompost i en liten hög direkt på marken. Men av praktiska och estetiska skäl är det bra med någon form av kompostbehållare där avfallet samlas.

Helst bör man ha åtminstone två behållare - en där den färdiglagda komposten förmultnar och en där man samlar det avfall som trädgården producerar efter hand.

Bäst med tre fack

En behållare med tre fack är det allra bästa. Det tredje facket används då till förvaring av den färdiga jorden. Och när komposten ska ösas om och blandas kan man ösa den direkt i ett tomt fack och slipper flytta materialet två gånger.

Välj en skuggig plats för komposten - helst i skugga från träd eller stora buskar. I stekande sol blir komposten för torr och då avstannar förmultningen. Marken bör också vara någorlunda väl dränerad. Ligger komposten i ett "sumphål" blir det för blött. Då kan det bli förruttelse i stället för kontrollerad förmultning i komposten. Då blir det en blöt, illaluktande massa.

Lagom med luft och vatten är kanske de viktigaste förutsättningarna för att en kompost ska fungera bra.

Varva därför de olika kompostmaterialen när de lägger en kompost. Gräsclipp och löv vill gärna packa sig så hårt att luften inte kommer till - det undviker man genom att blanda olika material.

Varva materialet

Lägg fina kvistar i botten så att det blir luftigt även där. Ovanpå kvistarna lägger du sedan ett varv med avfall. Varva med lite jord eller färdig kompost som ger mikroorganismer och får förmultningen att sätta igång. Fortsätt så i varv efter varv tills kompostbehållaren är fylld.

Det går åt kväve när avfallet förmultnar till jord. Det finns visserligen en del kväve i själva kompostmaterialet. Men det räcker inte utan är snart förbrukat. Strö därför in något kompostmedel, en s. k. aktivator, som innehåller kväve. Kväverik gödsel, t. ex. höns-gödsel, går också bra.

Kalk behövs sällan. Bara om det är rikligt med ek- eller boklöv i en kompost behöver man tillsätta kalk. I de löven finns nämligen sura ämnen som sänker pH-värdet.

Om kompostmaterialet verkar torrt är det bra att vattna litet när komposten läggs. Men det får inte bli alltför blött utan bara fuktigt.

Bra kompostmaterial

Praktiskt taget allt slags material kan läggas i komposten. Men undvik köksavfall - det kan dra råttor och kråkor till komposten. Grönsaksblast och fruktskal kan du ändå lägga dit - likaså skal från råskalade rotsaker. Men täck sådant med gräs eller löv.

Exempel på bra kompostmaterial:

Träaska - innehåller kalk och kalium.

Bark - måste finfördelas.

Gräsclipp - blandas med annat så att det inte packar sig.

Häckclipp - bra om det är finhackat.

Löv - använd allt löv du kan få ihop.

Halm och hö - bra om det är gammalt.

Ogräs - ingen risk, fröna dör av värmen vid förmultningen.

Tång - utmärkt om du bor vid havet.

Sågspån - strö tunt.

Papper - lite grann gör ingenting.

Material du ska undvika

Sjuka växtdelar - bränn dem så att inte sjukdomar sprids. Tyg - förmultnar långsamt, konstfiber inte alls. Glas, plast och gummi - förmultnar ej.

Grovt material, t. ex. stora blad och kvistar, ska helst finfördelas innan de läggs i komposten. Då förmultnar de fortare. En kompostkvarn kan vara ett utmärkt hjälpmedel för den som gör mycket kompost.

När komposten är färdiglagd börjar förmultningen som ska resultera i jord. Nu börjar mikroorganismer, svampar, bakterier och smädjur att bryta ned avfallet. Daggmaskar brukar också invadera komposten och vara till stor nytta.

Även om en kompost är lagd med stor omsorg vill materialet efter några månader gärna bli för hårdpackat. Då kommer inte luften till och nedbrytningen avstannar. Då måste hela komposten ösas om så att den blir luftigare. Använd en grävgrep - det är det bästa redskapet - och blanda komposten ordentligt. Passa samtidigt på att vattna om komposten verkar torrt.

Är det en regnig sommar kan det i stället bli för blött - täck i så fall kom-

posten så att den inte får för mycket regn.

Det tar tid innan en kompost är färdig. Sex-tolv månader är normalt i vårt klimat. Det kan aldrig gå på en månad - vilken kompostbehållare man än använder.

Färdig kompostjord är mörk och doftar fint av mylla. Man ska inte längre kunna se de olika beståndsdelarna - allt ska vara mylla.

Kompost till jordförbättring läggs helst ut på hösten och myllas ner grunt i ytan. Gräv inte utan mylla med en hacka eller en kultivator.

Halvfärdig kompost kan också användas - den är bra till marktäckning och till vintertäckning på hösten.

Så eller plantera inte i ren kompostjord. Det är bättre att blanda kompostjorden med den befintliga jorden.

Kom ihåg att kompost inte kan ersätta gödsel. Visserigen brukar kompostjord vara näringsrik - men den innehåller inte tillräckligt mycket näring för växternas behov.

Om du vill blanda till fin jord för sådd eller till krukväxterna så bör de sålla kompostjorden först. Det får inte vara för mycket rötter och andra grova ingredienser i så fin jord. Blanda sedan med sand och fin torvmull.

hjälpa en granne som håller på att råka illa ut. Nästa gång kan det vara Din tur.

En annan gång kan det vara en bil, en moped eller en cykel som håller på att bli tjuvens bytte. Din uppmärksamhet ökar upptäcktsrisken för gärningsmannen och får därför stor brottsförebyggande betydelse. En påtaglig risk att bli gripen på bar gärning skapar alltid tveksamhet! **Låt oss hjälpas åt!**

Farlig lekplats!

En kväll i mitten av september hördes en smäll vid VIVO Matbörsen i Milsten. Brandkåren och polisen kom till platsen, men då var det ingen där. Förmodligen har några ungdomar träffats vid butiken och orsakat smällen. Någon brand uppstod inte den gången, men hur blir det nästa gång? Dessutom har butikstaket blivit lekplats. Detta kan vara mycket farligt, eftersom det finns fläktar på taket som är på 380 volt. Kommer man i kontakt med elsystemet så får man en ordentlig stöt. En annan risk är att sticka in fingrarna i fläktarna. Efter en sådan kontakt lär man inte ha några fingrar kvar.

Ni som samlas vid VIVO Matbörsen på kvällar och nätter, tag det försiktigt så inget händer som ni får ångra.

Gör ett klipp mot farliga trafikällor säger trafiksäkerhetsföreningen

Du som har hörntomt

Höjden på häckarna får inte överstiga 70 cm och det gäller minst 10 m åt vardera hållet räknat från gatukorsningen. Obs: inte från tomtgränsen utan fränkantstenshornet.

Har Du träd vid gatukorsningen, tänk då på att stamhöjden måste vara minst 2,5 m. Hängande träd med hängande grenar utgör direkt fara för gångtrafikanter.

Du som har utfart från tomten

Rekommendationen är att sikten är fri 3 m från gatan eller gångbanan dvs. att buskar och häckar inte är högre än 70 cm.

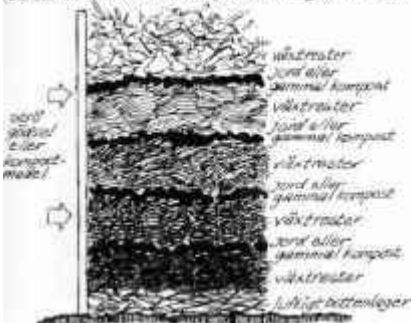
Du som har tomt intill gatan

Trädgrenarna får inte hänga ned på lägre höjd än 2,5 m över gångbanan. Obs.: där soptraktor åker på trottoaren och sopar eller sandar rekommenderas en lägsta höjd av 3 m. Över körbanan bör höjden vara minst 4,6 m.

För alla galler

Växtligheten får inte skymma vägmärken eller gatubelysning. Samma gäller staket och annat som kan hindra sikten.

Så här ser den ideala komposten ut i genomskärning

Notiser

Brott kan förebyggas — hjälp till!!!

Rikspolisstyrelsen har gått ut med den brottsförebyggande aktionen "Samverkan mot brott"

Vi ställer upp - att förebygga brott är ett lagarbete alla kan delta i.

Vi kan alla hjälps åt. Polisen och vi alla. Oavsett om vi bor i hyreshus eller villa kan vi hjälpa varandra med att hålla bättre uppsikt. Ingen inbrottsstjuv bryter sig in i en bostad utan att synas eller höras. Hör eller ser Du något som tyder på inbrott skall Du inte tveka utan snabbt ta telefonluren och slå 90000 och begära polisen.

Det är ett exempel på hur Du kan

Huddinge Lås

Stationsvägen 25—27, STUVSTA

- LÅS • NYCKLAR
- GALLER • DÖRRSTÄNGARE
- EL • KODLÅS • LÅSSYSTEM
- BILNYCKLAR EFTER KOD
- KOSTNADSFRI RÅDGIVNING

Välkomna till vår välsorterade fackbutik och diskutera med vår yrkeskunniga personal, vare sig Ni själva tänker göra jobbet eller behöver vår hjälp.

Vi lämnar 10% rabatt på varor över disk vid uppvisande av medlemskort i föreningen, gäller även låsarbeten.

• LÅSÖPPNINGAR
JOUR DYGNET RUNT
TEL. 711 88 11

LÅSMÄSTARE